

08 Kasım 2018
GÜNLÜDÜR

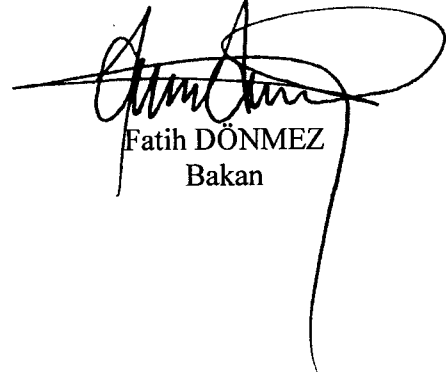
Sayı : 64272063-610- 31861
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7-644)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : TBMM Başkanlığının 20.09.2018 tarihli ve 43452547-120.07-354331 sayılı yazısı.

Aydın Milletvekili Sayın Aydın Adnan SEZGİN'in tarafıma tevcih ettiği 7/644 esas numaralı yazılı soru önergesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği ekte cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim

Fatih DÖNMEZ
Bakan

Ek :Önerge Cevabı (2 sayfa)

Sorular:

Aydın ilinin dört bir yanında, yüksek enerji potansiyeline sahip jeotermal yatakları bulunmaktadır. 2007 yılında kabul edilen 5686 sayılı “Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu” doğrultusunda Aydın topraklarının yaklaşık olarak %80’i, son yıllarda gerçekleştirilen çeşitli ihalelerle özel jeotermal işletmelerin kullanımına açılmıştır. Bu nedenle Aydın’daki Jeotermal Enerji Santralleri’nin (JES) sayısı da hızla artmıştır. 25’i Aydın’ın batı bölgesinde, 7’si ise doğu tarafında olmak üzere, Türkiye’deki toplam JES’lerin %58’i Aydın’da bulunmaktadır.

Ülkemizin enerjide çok büyük oranda dışa bağımlı olması nedeniyle enerji kaynaklarında çeşitlendirme yaratmak ve yenilenebilir enerji kaynaklarından faydalanmak ihtiyacı olduğu ortadadır. Ancak gerek denetim yetersizliği, gerekse de yetkililerin ihmali nedeniyle Aydın’daki JES yatırımlarının insan sağlığı, çevre, tarımsal üretim, hayvancılık ve doğal kaynaklara çok ciddi zararlar verdiği de bir gerçektir.

Özellikle JES atıklarının denetimsiz şekilde toprağa ve başta Menderes nehri olmak üzere su kaynaklarına karışması nedeniyle verimli tarım arazileri ve çevre üzerinde ciddi bir tahribat oluşmaktadır. Aydın Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü’nün 2016 yılında hazırladığı “Aydın İli 2016 Yılı Çevre Durum Raporu”na göre Aydın’da toprak kirliliğinin en önemli ikinci nedeni JES akışkanlarıdır.

Aydın ilinin içme ve kullanma su ihtiyacının %80’den fazlası yeraltı sularından karşılanmakta olduğu için, sularda bulunan ağır metal ve kimyasal maddeler besin yoluyla insanlara ve diğer canlılara geçmektedir. Ayrıca JES’ler, havaya yoğunlaşmayan gazlar salarak Aydın’da hava kirliliğine ve kötü kokuya neden olmaktadır. Bunun sonucu olarak Aydın, Türkiye’de yaz dönemi kükürt dioksit hava kirliliğinin en yüksek olduğu ikinci il konumundadır.

Tesislerin yarattığı su ve hava kirliliği nedeniyle solunum yolu rahatsızlıkları ve kanser başta olmak üzere çeşitli hastalıklarda ciddi artış yaşanmaktadır. Türkiye’de kansere bağlı ölümler 2010-2013 döneminde %18 iken, bu sayı Aydın’da %42 olarak gerçekleşmiştir. Son yıllarda farkın daha da açıldığı söylenebilir.

Bu çerçevede;

-Aydın’da JES’lerin yol açtığı bu vahim tahribat nedeniyle JES yatırımlarının durdurulması planlanmakta mıdır?

-JES’lerin insan ve hayvan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilmesi için bir çalışma yapılmakta mıdır?

-JES’lerin tarımsal üretim üzerindeki zararının telafi edilmesi için bir çalışma yapılmakta mıdır?

-JES’lerin insan sağlığı, çevre, tarımsal üretim, hayvancılık ve doğal kaynaklar üzerinde yarattığı tahribata ilişkin olarak bağımsız bir uzman heyet tarafından herhangi bir etki raporu hazırlanmış mıdır? Aydın’da çok sayıda sivil toplum kuruluşu tarafından da talep edilen böyle bir rapor hazırlanmadıysa, hazırlanması öngörülmekte midir?

-JES’lerle ilgili politikalar sadece ekonomik hedefler ve öngörüler doğrultusunda mı hazırlanmaktadır? Bu politikaların belirlenmesinde insan sağlığı, çevre, tarımsal üretim, hayvancılık ve doğal kaynaklar üzerindeki etki de göz önünde bulundurulmakta mıdır?

- Son 5 yılda Aydın’da JES kaynaklı olarak ortaya çıkan hastalık ve ölüm istatistikleri ile ilgili bir çalışma yapılmış mıdır? Sonuçları nelerdir?

- Son 5 yılda Aydın’da JES ler nedeniyle tarımsal ürünlerin gördüğü zararlar ile ilgili bir çalışma yapılmış mıdır? Sonuçları nelerdir?

- Son 5 yılda Aydın’da JES ler nedeniyle çevre (hava su ve toprak) kirliliğinin artışına yönelik bir çalışma yapılmış mıdır? Sonuçları nelerdir?

- Türkiye’deki elektrik üretiminin %1’inden daha az bir hasıla uğruna Aydın’da bu tahribatın yapılıyor olmasının ekonomik gerekçesi nedir? Ekonomik getiri beklentisi, JES’lerin yarattığı çevre, yaşam ve doğa tahribatının maliyetine değecek midir?

- JES’lerin yarattığı çevre, yaşam ve doğa tahribatı, hükümetinizin yaşam hakkı, sağlık ve çevre politikaları konularına bakışıyla hangi açıdan örtüşmektedir?

Cevaplar:

İlgili mevzuat doğrultusunda jeotermal kaynakların aranması ve işletilmesi için ruhsat verilmesi, devredilmesi, sona erdirilmesi, süresinin uzatılması, kaynağın ve çevrenin denetlenmesi, ruhsat alanlarında açılacak olan kuyuların izinleri, teknik sorumlular vb. konular ile ilgili yürütme yetkisi İl Özel İdarelere/Valiliklere verilmiş olup, önergede yer alan hususlar için Aydın Valiliği'nden alınan bilgiler aşağıda özetlenmiştir.

JES'lerin tarımsal üretim, insan ve hayvan sağlığı üzerinde herhangi bir olumsuz etkisi tespit edilmemiş olup, JES'ler; jeotermal kaynak arama, sondaj ve elektrik üretimi faaliyetleri, proje aşamasından işletme aşamasına kadar denetlenmekte, mevzuata aykırı olarak faaliyet gösterildiğinin tespiti durumunda idari yaptırım uygulanmaktadır.

Jeotermal santrallerin faaliyetlerinden kaynaklanabilecek çevre sorunlarının önüne geçilmesi ve çözümü için çalışmalar yapılmaktadır. JES'ler nedeni ile zarar gördüğü iddia edilen alanlarda toprak, su ve yaprak örnekleri alınarak laboratuvar çalışmaları yürütülmektedir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hava kalitesi izleme çalışmaları kapsamında, jeotermal elektrik üretim santrallerinin yer aldığı bölgelerde 8 ayrı noktada 1'er aylık periyotlar halinde 2 ay boyunca H₂S ve NH₃ parametrelerinin pasif difüzyon örnekleme gerçekleştirilmiş, söz konusunun çalışma sonucunda hazırlanan raporların incelenmesi neticesinde ölçülen değerlerin sınır değerleri aştığı görülmüştür.

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine bakıldığında; Aydın'da kanserden ölümler Türkiye ortalamasının altında olup, kanser türünün belli bir nedene bağlı olarak arttığını söylemek mümkün değildir.